

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

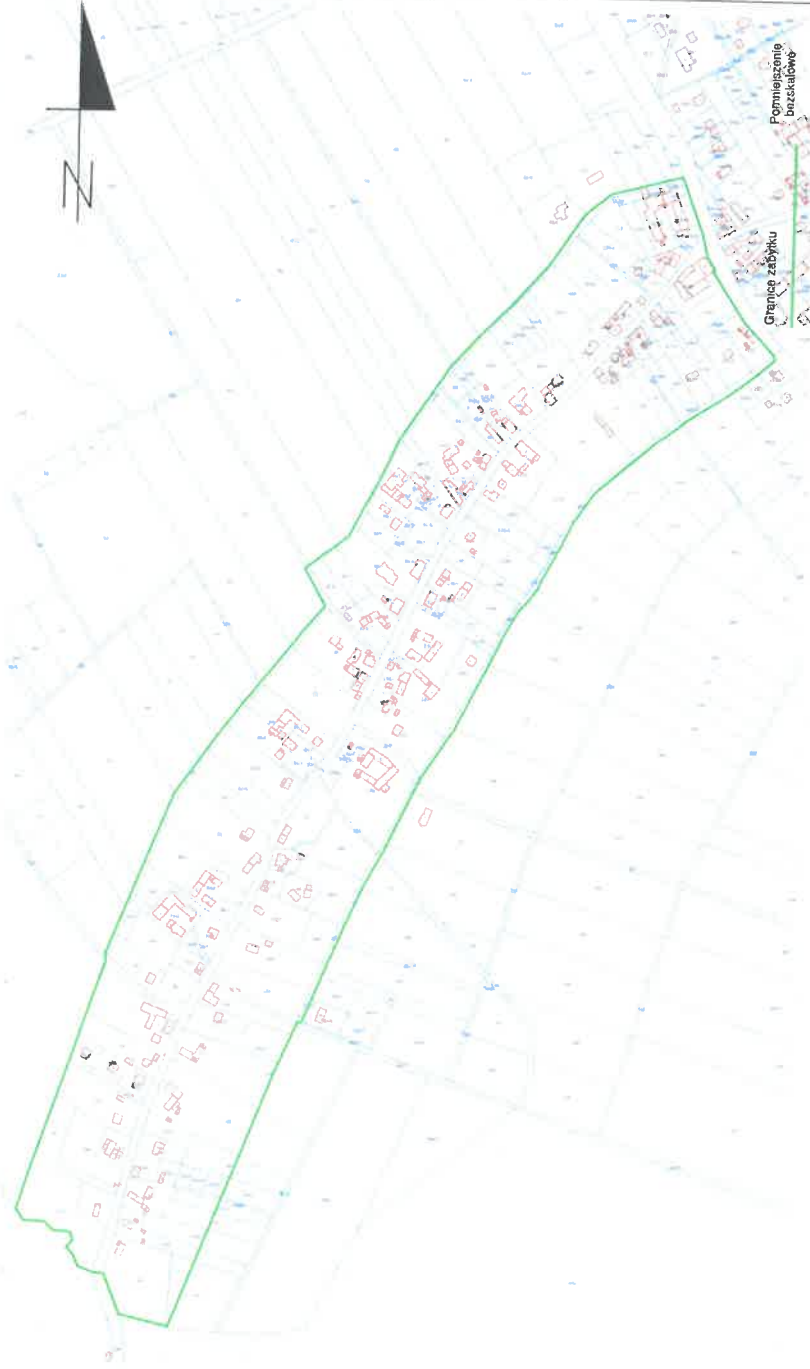
WITKÓW

2. Czas powstania

XIV w.

HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI WITKÓW

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: DOLNOŚLĄSKIE

powiat: ŚWIDNICKI

gmina: JAWORZYNA ŚLĄSKA

6. Współrzędne geograficzne

50°52'11"N 16°32'14"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Witichindorf* (1392 r.), *Witichindorf* (1677 r.), *Wickendorf* (1726 r.), *Witrynów* (1945 r.), *Witków* (1947 r.)

HISTORIA:

Witków wzmiankowany jest w źródłach historycznych w 1282 r. Miejscowość powstała jako osada na prawie niemieckim. W 1395 r. Witków wymienia się jako lenno zamkowe, podległe burgrabiemu świdnickiemu. Wówczas też Witków jako lenno należało do rodu von Keuschberg i taka sytuacja utrzymywała się aż do połowy XV w. Kolejnymi właścicielami wsi była rodzina von Schindel. Miejscowość uległa zniszczeniu w trakcie wojny 30-letniej, a w 1650 r. zakupiona została przez Sebastiana von Zedlitz. Kolejno należała do członków rodziny von Nimpsch oraz von Kehler. W 1785 r. w Witkowie wymienia się 283 mieszkańców, w tym 13 kmieci, 35 zagrodników i 5 chatupników. W 1830 r. Witków liczył 389 mieszkańców (95 katolików) oraz 56 domów. Funkcjonował tu także browar. Piętnaście lat później liczba domostw wzrosła już do 62, podobnie jak liczba mieszkańców, która wynosiła wówczas 400 osób. W Witkowie pracował wówczas rzeźnik, browarnik, piekarz oraz 18 innych rzemieślników. W 1901 r. dobra lenne w Witkowie przeszły w posiadanie hrabiego von Hablingena, zaś kolejno ich właścicielami była rodzina von Wietersheim-Kramsta. Taka sytuacja własnościowa pozostawała niezmienna aż do zakończenia II wojny światowej. W 1909 r. w Witkowie wzniesiono kościół ewangelicki (obecnie katolicki).

Pomimo zmian w krajobrazie architektonicznym wsi, jakie zaszły po 1945 r., w dalszym ciągu czytelny jest historyczny układ ruralistyczny wsi. W ostatnich latach obserwuje się wzrost liczby nowej zabudowy mieszkalnej, lokowanej przy istniejącym we wsi cmentarzu, jak również na terenach dawnych zagonów gospodarskich.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

24 czerwca 2023 r.

Kamil Pawłowski

dr Kamil Pawłowski

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura –
załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	WITKÓW	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	JAWORZYNA ŚLĄSKA	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI WITKÓW	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	ŚWIDNICKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki;

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego, objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie wieży kościoła pw. Matki Boskiej Fatimskiej jako dominanty krajobrazowej wsi;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza drzewostanu na terenie cmentarza przykościelnego;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny.

ŹRÓDŁA I LITERATURA:

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, Breslau 1830.
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien*, 1845.
- Nowotny S., *Leksykon historii wsi powiatu świdnickiego do 1945 r.*, Świdnica 2018.
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów*, T. 20, *Masyw Ślęży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska*, red. M. Staffa, Wrocław 2005.
- Zimmermann F.A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien*, T. 5, Brieg 1785.

Kartografia

- Messtischblatt, Schweidnitz, [1856 r.], Königliche Preussische Landesaufnahme.
- Messtischblatt, Schweidnitz 5164, 1932 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

24 czerwiec 2023 r.

dr Kamil Pawłowski

Kamil Pawłowski

